

Gustáv Husák (1913-1991) :)

Slovenský právnik, československý komunistický politik a prezident.

Gustáv Husák bol nadaným, usilovným a ctižiadostivým študentom bratislavského gymnázia, funkcionárom školskej samosprávy. Jeho slohové práce a prejavy k výročiu 28. októbra či k narodeninám Tomáša Garrigue Masaryka (1850- 1937) mu vynášali uznanie riaditeľstva školy. V šestnástich rokoch vstúpil do Komunistického zväzu mládeže a roku 1933, ešte ako študent bratislavskej právnickej fakulty, do KSČ. Písal do revue DAV, okolo ktorej sa združovali slovenskí ľavicoví intelektuáli. Svojím vzdelaním, obratnosťou v získavaní politických priateľov i schopnosťou reagovať na aktuálne politické otázky, teda tým, čo väčšina intelektuálov beznádejne postráda, sa výrazne odlišoval od väčšiny komunistických funkcionárov.

Patril ku generácii, ktorá do komunistickej strany vstupovala s bezhraničnou vierou v politiku ZSSR a Komunistickej internacionály; v čase, keď Československá republika bola pre Gottwaldovu stranu „versailleským nepodarkom“ a „obnovením takého žalára národov ako bola Rakúsko“. Zrejme vtedy, v prvej polovici 30. rokov, si Husák vypestoval priamo fóbiu k prvému československému štátu a až patologickú nenávisť k Dr. Edvardovi Benešovi (1884-1948).

Počas Druhej svetovej vojny sa stal odporcom klérofašistickej Slovenskej republiky, členom hnutia odporu, ktoré vyústilo v Slovenské národné povstanie. Bol podpredsedom povstaleckej Slovenskej národnej rady, poverencom vnútra a podpredsedom Komunistickej strany Slovenska. Z doby povstania sa zachovalo niekoľko písomných svedectiev o Husákových názoroch na perspektívu Slovenska. „Je potrebné, aby slovenský človek považoval za svoju vlasť... územie od Aša až po Vladivostok,“ napísal v septembri 1944. Zachoval sa aj list, v ktorom odporúčal, aby sa problémy Slovenska riešili jeho začlenením do zväzku národov ZSSR. Inokedy svoje názory, aby boli prijateľnejšie, riedil presne stanovenými dávkami nacionalizmu. Vznikal z toho špecifický politologický jav, akési „červené ľudáctvo“. Ale buržoáznym nacionalistom, za ktorého bol vydávaný v 50. rokoch, skutočne nebol.

O pol roka neskôr od ponúk Slovenska Stalinovi upustil. V marci 1945 v Moskve, v čase tvorby československej vlády a jej programu („košického“), Husák zastával stanovisko, že Slovensko je neoddeliteľnou súčasťou Československa a že má mať v tomto zväzku značnú autonómiu. Čoskoro sa však podriadil záujmom cesty komunistov k nastoleniu totalitnej moci. A akoby mimochodom začal opúšťať svojich demokratických partnerov z doby povstania.

Vo voľbách v máji 1946 dali dve tretiny slovenských voličov svoje hlasy Demokratickej strane. Už v júni toho istého roku sa jednotnému frontu českých politických strán s Husákovou podporou podarilo donútiť Demokratickú stranu k podpisu tzv. tretej pražskej dohody. Od tejto chvíle podliehala uzneseniu Slovenskej národnej rady schváleniu československou vládou, poverenci rady boli priamo podriadení jednotlivým ministrom pražskej vlády. Husák sa stal predsedom Zboru povereníkov. Ani to však nestačilo.

Na jeseň 1947 bol Husák hlavným režisérom onej „generálky na február“, ktorej sa hovorilo slovenská politická kríza. Organizoval politické provokácie proti demokratom, nátlakovými akciami vyháňal nekomunistických povereníkov z ich úradov. Iste sa domnieval, že na dlhú dobu posilňuje aj svoju moc. Veď na Slovensku priamo riadil ako Zbor národnej bezpečnosti (ZNB), tak aj Štátnu bezpečnosť (ŠtB). Nemohol tušiť, že aj on sám sa čoskoro stane predmetom záujmu posledne menovanej inštitúcie.

Začiatok kariéry. Husák s [Gottwaldom](#) v Bratislave v júni 1948

A patrilo k jeho poňatiu politickej morálky, že o dvadsať rokov neskôr, v roku 1968, sa v mnohých prejavoch snažil vyvolať dojem, že k okliešteniu ak likvidácii právomocí slovenských národných orgánov došlo bez jeho pričinenia a súhlasu, snáď dokonca proti jeho vôli.

Po februári 1948, kedy už na riadenie verejných záležitostí postačovali úradníci a polícia, nebolo ani na Slovensku potrebných schopných a inteligentných politikov. Tieto vlastnosti sa stali nielen nežiaduce, ale pre Gottwaldovu stranu priam nebezpečné. „Vzdelaný maur“ vykonal svoje dielo. Už predtým ho všetci nenávideli, teraz prišiel jeho čas.

Na jar roku 1950 bol Husák, spolu s Vladimírom Clementisom (1902-1952), Ladislavom Novomeským (1904-1976) a ďalšími, obvinený z buržoázneho nacionalizmu a odvolaný z funkcie predsedu Zboru povereníkov. Vo februári 1951 bol zatknutý a v apríli 1954, vo vykonštruovanom súdnom procese s tzv. buržoáznymi nacionalistami, odsúdený na doživotie. Stal sa jednou z mnohých obetí systému, ktorý sám budoval.

„Vy ho nepoznáte,“ hovoril bojovníkom za spravodlivosť o Husákovi Antonín Novotný (1904-1975), „keď sa dostane k moci, uvidíte, čo on je zač.“ Nakoniec aj tento český génus priemernosti povolil a Husák bol roku 1960 prepustený z väzenia a roku 1963 rehabilitovaný. Nemalú zásluhu na tom mali českí reformní historici, a z nich hlavne Milan Hübl. V 70. rokoch sa mu Husák „odmenil“ sedemročným väzením. Iní boli za jeho vlády „iba“ vyhodení zo zamestnania.

V 60. rokoch bol Husák jednou z hlavných osobností reformného prúdu. Za pražskej jari vystupoval ako verný stúpenec Alexandra Dubčeka (1921-1992). V apríli 1968 sa stal podpredsedom vlády. Bol jedným z popredných iniciátorov ústavného zákona o federatívnom usporiadaní republiky. Avšak už dva mesiace pred prijatím tohto zákona vykonal jeden z mnohých svojich politických obrátov.

Husák s Leonidom Brežnevom v roku 1978

Na moskovských rokovaníach v auguste 1968 spoznal Brežnev, že Husák by sa mohol stať politikom, ktorý zachráni stratenú reputáciu ZSSR a zaistí splnenie cieľa agresie do Československa. V apríli 1969 sa Husák dostal na čelo KSČ (do mája 1971 prvý tajomník, od mája 1971 do decembra 1987 generálny tajomník ÚV KSČ). V máji 1975 sa tento bývalý bojovník za rozdelenie najvyššej straníckej a štátnej funkcie stal, so sovietskym súhlasom, prezidentom republiky. Obklopený svorkou neschopných vynakladal všetko svoje úsilie, aby čo najdlhšie zostal prvým z aparátčikov. Podriaďoval sa všetkému absurdnému, čo si priala Moskva. V záujme uchovania moci zradil mnoho priateľov a spojil sa s ľuďmi typu Jakeša, Indry, Kvapka, Bilaka a inými, teda s tými, o ktorých kvalitách nemohol mať najmenšie ilúzie.

**Gustáv Husák v Dome Revolučného odborového hnutia (ROH) v Bratislave
13. marca 1986 na zjazde Komunistickej strany Slovenska**

Po 17. novembri 1989 mu nezostalo nič iné, než aby 10. decembra 1989 vymenoval Čalfovú „vládu národného porozumenia“ a vzápätí abdikoval z funkcie prezidenta republiky.

- <https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/prezidenti-v-minulosti/gustav-husak>
- *Vlastizradca Gustáv Husák*; <https://dennikn.sk/blog/1571708/vlastizradcagustavhusak/>
- *Odchádzanie Gustáva Husáka bolo trpké a tiché*; <https://dennikn.sk/609226/ako-prezil-gustav-husak-s-oje-posledne-roky/>
- *Gustáv Husák o udalostiach roku 1968: Sovietskych vojakov sa vytlačiť nedalo, ale štát bolo treba udržať, museli sme žiť, potrebovali sme pokoj*; <https://davdva.sk/gustav-husak-o-udalostiach-roku-1968/>